

короткострокових проєктів; Найбільш вагому роль у фінансуванні проєктів місцевого розвитку займають саме місцеві облігаційні позики. При цьому варто зазначити, що згідно з чинним законодавством, право випускати власні облігації мають лише міські ради. Відтак на сьогодні це можуть робити виключно міські ОТГ.

Таким чином, фінансова децентралізація в повній мірі розкриває фінансовий потенціал об'єднаної територіальної громади і надає можливість органам місцевого самоврядування самостійно виконувати завдання та функції щодо соціально-економічного розвитку ОТГ.

Використані джерела

1. Бюджетний Кодекс України. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/927.html>
2. Закон України про місцеве самоврядування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
3. Електронний сайт Коцюбинської ОТГ. URL: <https://kocubynska-gromada.gov.ua/>

Мар'яна ХАРІВ

здобувачка освітньо-професійної програми

«Публічне управління та адміністрування» ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ТНЕУ Лідія КРУП'ЯК

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Сьогодні Україна знаходиться в пошуках формування такої моделі сталого розвитку соціально-економічної системи, яка допускає об'єднання цілей економічного розвитку з розвитком людини, в першу чергу через соціальне відтворення. Це робить особливо актуальною проблему необхідності пошуку нових стратегій і механізмів регулювання соціально-економічних процесів в сфері соціального відтворення. Основними суб'єктами, що

надають послуги в сфері соціального відтворення, є соціальні організації з домінантою одного з трьох видів послуг: охорони здоров'я, освіти і науки та культури і мистецтва. Ці суб'єкти продовжують залишатися одними з менш розвинених у сфері соціального відтворення, значно поступаються за масштабами і якісним характеристикам світовому рівню. Водночас, виникає питання можливості забезпечення реально справедливих умов для всіх членів українського суспільства в задоволенні тих чи інших потреб в послугах охорони здоров'я, освіти і науки, культури і мистецтва.

Враховуючи множинність інвесторів, що відшкодовують витрати за такі

спожиті послуги, досі не вирішеною залишається проблема визначення паритетної участі в цьому процесі державного, комерційного та некомерційного секторів. Розв'язання цієї проблеми лежить у виборі найбільш адекватного для держави механізму відшкодування витрат у сфері соціального відтворення. Є необхідність формування такого, як соціально справедливого, так й економічно ефективного механізму, який би позитивно впливав на соціальне відтворення, відображаючи інтереси всіх членів українського суспільства.

В Україні сфери охорони здоров'я, освіти і науки, культури і мистецтва продовжують залишатися одними з менш розвинених сфер суспільного відтворення. У нашій країні послуги цих сфер називаються «соціальними послугами», і, як правило, велика частина таких послуг надавалася і зараз теоретично надається безкоштовно. Цей принцип вважають одним з основних досягнень українського суспільства. Однак при цьому на практиці виникає питання можливості дійсно реального забезпечення справедливих умов для всіх членів суспільства в задоволенні тих чи інших потреб в послугах охорони здоров'я, освіти і науки, культури і мистецтва. Разом з тим, в умовах децентралізації, одним із завдань є збільшення ролі й значення місцевого самоврядування у розвитку соціальної сфери.

Сучасна адміністративно-фінансова та секторальна децентралізація передбачає реорганізацію майнових та фінансово-господарчих відносин у соціальній сфері з метою підвищення доступності та якості послуг, що надаються закладами соціальної інфраструктури. Відтак, проблемами розвитку соціальної сфери територіальних громад є:

- недосконала система територіального розміщення об'єктів соціальної інфраструктури;
- невпорядкованість відносин власності на об'єкти соціальної інфраструктури;
- недостатність бюджетних коштів для ефективного функціонування закладів соціальної інфраструктури;
- недостатній рівень кадрового забезпечення закладів соціальної сфери;
- недостатній рівень якості послуг, що надаються населенню об'єктами соціальної сфери [1].

До об'єктів соціальної сфери загального призначення відносяться освітні, медичні, культурно-побутові заклади, а об'єктами спеціального призначення ті, що спеціалізуються на обслуговуванні малозахищених та непрацездатних осіб тощо та наданні соціальної допомоги.

Створення комфортного середовища для людей у кожній громаді не тільки кінцева мета адміністративно-фінансової децентралізації, а й секторальної, яка активно реалізується в Україні сьогодні та охоплює такі

сектори: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, адміністративно-територіальний устрій, місцеві бюджети, соціальноекономічний розвиток, навколишнє середовище та використання природних ресурсів, ЦНАПи, земельні відносини, містобудування та архітектура, інфраструктура (транспорт, зв'язок, дороги), культура ЖКГ.

Секторальна децентралізація у сфері освіти має забезпечити доступність та належну якість освітніх послуг незалежно від місця проживання, створення прозорої системи фінансування освіти, забезпечення гарантованих джерел фінансування освітніх послуг. Реалізація секторальної децентралізації у сфері охорони здоров'я передбачає наближення медичних послуг до населення з одночасним підвищенням якості їх надання, а також змінити систему фінансування медицини, аби кошти вкладалися безпосередньо в послугу, за якою звертається людина [2].

Секторальна децентралізація в сфері культури зорієнтована на створення матеріальних, фінансових та організаційних умов розвитку мережі закладів за умов збереження її потенціалу та надання гарантованого обсягу послуг.

Значимо, що секторальна децентралізація соціального захисту спрямована на: виконання об'єднаною територіальною громадою власних (самоврядних) та делегованих повноважень у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей; підвищення рівня управління та організації надання соціальних послуг (державні стандарти соціальних послуг, вартість соціальної послуги, моніторинг та оцінка якості соціальних послуг, диверсифікація надавачів соціальних послуг; реформування інтернатних установ для дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування (деінституалізація інтернатної системи).

Ми вважаємо, що політика щодо розвитку соціальної сфери територіальних громад має базуватись на таких основних принципах соціальної політики:

- справедливості (підтримку від держави отримують не всі, а лише ті люди, які справді її потребують);
- адресності (на основі індивідуального підходу, а не всім порівну);
- субсидіарності (механізм управління суспільством має будуватися «знизу вгору»: всі проблеми, які можуть ефективно вирішуватися на місцях, повинні перебувати в компетенції місцевої влади).

Разом з тим, наведений перелік принципів слід доповнити основними принципами секторальної децентралізації у соціальній сфері, а саме: доступність, тобто максимальне наближення послуг до споживача та забезпечення якості послуг. Важливою складовою секторальних реформ стане удосконалення соціальних стандартів щодо надання медичних, освітніх,

культурних послуг, а також послуг соціального захисту.

Таким чином, важливим аспектом є підвищення соціальних стандартів, рівня та якості життя населення. Водночас, прогресивні зрушення можливі лише за умов реального економічного зростання, політичної стабільності та послідовності у прийнятті управлінських рішень, а проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад можуть бути вирішені за умов реалізації активної державної регіональної політики, узгодженої секторальної політики, залучення в практику управління збалансованих механізмів фінансового забезпечення.

Використані джерела

1. Децентралізація управління: переваги і ризики в умовах України. URL: <http://www.novageografia.com/vogels-139-1.html>
2. Аналітична доповідь Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». К. : НІСД, 2017. С. 475-476.

Наталія ХУДАН

здобувачка освітньо-професійної програми

«Менеджмент закладів охорони здоров'я» ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ТНЕУ Ірина ДЕМКІВ

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Сфера охорони здоров'я, у якій виробляється специфічний товар – медичні послуги, належить до загальної системи економічних відносин. При цьому її роль постійно зростає, оскільки в умовах науково-технічного прогресу і розробки інноваційних технологій охорона здоров'я займає одну з основних позицій у забезпеченні ефективності суспільного відтворення. Система охорони здоров'я України, володіючи технічним, кадровим і фінансовим потенціалами, виявилася неспроможною забезпечити реалізацію конституційних прав громадян України у сфері медичного обслуговування, задовольнити потреби суспільства та користувачів медичних послуг. Соціально-економічні реформи в Україні не супроводжувалися здійсненням відповідних перетворень у галузі охорони здоров'я, що спричинило її сучасний незадовільний стан, неадаптованість до умов ринкового господарювання, неспроможність забезпечити належний рівень якості і доступності медичної допомоги населенню, неврахування тенденцій розвитку та реформування охорони здоров'я як складової світової та національної економік. В Україні ситуація складається таким чином, що до цього часу не запроваджено єдиних стандартів